

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Cdo/85/2019
Identifikačné číslo spisu: 4417206857
Dátum vydania rozhodnutia: 27.06.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Alena Svetlovská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:4417206857.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu B. M., bývajúceho v N., U. XXX/XX, zastúpeného Advokátskou kanceláriou Timoranská & Štofková s. r. o., so sídlom v Nových Zámkoch, Podzámska 32, IČO: 36 813 401, proti žalovanej BNP PARIBAS PERSONAL FINANCE SA, so sídlom v Paríži, boulevard Haussmann 1, Francúzska republika, konajúcej v Slovenskej republike prostredníctvom BNP PARIBAS PERSONAL FINANCE SA, pobočka zahraničnej banky, so sídlom v Bratislave, Karadžičova 2, IČO: 47 258 713, zastúpenej Advokátskou kanceláriou SOUKENÍK - ŠTRPKA, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Šoltésovej 14, IČO: 36 862 711, o určenie, že zmluva je bezúročná a bez poplatkov a o zaplatenie 2 203,92 eur s prísľušenstvom, vedenom na Okresnom súde Nové Zámky pod sp. zn. 6 Csp 38/2017, o dovolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre z 30. mája 2018 sp. zn. 25 Co 35/2018, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Nitre z 30. mája 2018 sp. zn. 25 Co 35/2018 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nové Zámky (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 10. októbra 2017č. k. 6 Csp 38/2017-116 I. zamietol žalobu o určenie, že zmluva o spotrebiteľskom úvere a zmluva o revolvingovom spotrebiteľskom úvere a vydaní kreditnej karty a rámcová zmluva o poskytovaní platobných služieb uzavretá medzi žalobcom a spoločnosťou CETELEM SLOVENSKO a.s. Bratislava z 21. októbra 2011 je bezúročná a bez poplatkov, II. žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 1 272,13 eur, úroky z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 878,33 eur od 01. apríla 2017 do zaplatenia a úroky z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 393,80 eur od 25. júla 2017 do zaplatenia, a to do 3 dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozsudku, III. vo zvyšku žalobu zamietol, IV. žiadnej zo strán nepriznal právo na náhradu trov konania. V odôvodnení svojho rozhodnutia s poukazom na § 34, § 39, § 40 ods. 1, § 52 ods. 1, 2, § 53 ods. 1, 2, 3, § 107 ods. 1, 2, § 121 ods. 3, § 451 ods. 1, 2, § 456, § 489, § 517 ods. 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník, § 1 ods. 2, § 9 ods. 1, 2 písm. a/, b/ a k/, § 11 ods. 1 písm. a/ zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 129/2010 Z.z.“) a § 137 písm. c/ zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len

„C.s.p.“) uviedol, že žaloba v určujúcej časti nie je dôvodná z dôvodu absencie naliehavého právneho záujmu žalobcu. Zdôraznil, že z § 11 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z.z. vyplývala len možnosť domáhať sa určenia, že úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov za podmienok uvedených v tomto ustanovení, a preto sa žalobca s poukazom na § 137 C.s.p. mohol domáhať len neplatnosti uvedenej spotrebiteľskej zmluvy, resp. jej časti. Súd prvej inštancie považoval žalobcom uplatnený nárok v sume 2 597,72 eur za dôvodný len čiastočne a s poukazom na § 11 ods. 1 písm. a/ zákona č. 129/2010 Z.z. účinného v čase uzavretia uvedenej spotrebiteľskej zmluvy konštatoval, že predmetné úvery sú bezúročné a bez poplatkov, nakoľko uvedené zmluvy nespĺňali náležitosti podľa § 9 ods. 2 písm. k/ zákona č. 129/2010 Z.z. Ako súd prvej inštancie ďalej uviedol, z celkových platieb žalobcu na zmluvu o spotrebiteľskom úvere v sume 4 696,80 eur žalobca zaplatil žalovanej za obdobie od 15. apríla 2014 do 15. júna 2017 ako bezdôvodné obohatenie s poukazom na ustanovenie § 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka sumu 1 696,80 eur ako úroky a poplatky a na zmluvu o revolvingovom spotrebiteľskom úvere zaplatil žalovanej ako bezdôvodné obohatenie s poukazom na ustanovenie § 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka 900,92 eur ako úroky a poplatky za obdobie od 3. apríla 2014 do 15. mája 2017. S poukazom na § 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka ohľadne nárokov žalobcu vyplývajúcich zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere a s prihliadnutím na námietku premĺčania vznesenú žalovanou mal za to, že nároky žalobcu za platby zaplatené tri roky pred podaním žaloby, t. j. pred 30. marcom 2014 v rozsahu 997,76 eur, sú premĺčané, a preto priznal žalobcovi titulom bezdôvodného obohatenia sumu 699,04 eur. S poukazom na § 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka ohľadne nárokov žalobcu vyplývajúcich zo zmluvy o revolvingovom spotrebiteľskom úvere a s prihliadnutím na námietku premĺčania vznesenú žalovanou mal súd prvej inštancie ďalej za to, že nároky žalobcu za platby zaplatené tri roky pred podaním žaloby, t.j. pred 30. marcom 2014 v rozsahu 327,83 eur, sú premĺčané, a preto priznal žalobcovi titulom bezdôvodného obohatenia sumu 573,09 eur. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 2 a § 257 C.s.p.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie sporových strán uznesením z 30. mája 2018 sp. zn. 25 Co 35/2018 rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a konanie zastavil podľa § 389 ods. 1 písm. a/ C.s.p. V odôvodnení svojho rozhodnutia s poukazom na § 391 ods. 1, § 61, § 161 ods. 1, 2, § 134 C.s.p. uviedol, že z označenia žalovanej v podanej žalobe jednoznačne vyplýva, že žaloba smerovala voči žalovanej označenej ako pobočka zahraničnej banky (BNP PARIBAS PERSONAL FINANCE SA pobočka zahraničnej banky, Karadžičova 2, Bratislava, IČO: 47 258 713, zapísaná: OR OS Bratislava I, oddiel Po, vložka č. 2990 B), ktorá však s poukazom na § 7 ods. 1 Obchodného zákonníka nemá spôsobilosť byť účastníkom konania (stranou sporu), a preto ide o neodstrániteľnú podmienku konania.

3. Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) z dôvodu, že súd mu nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f/ C.s.p.). Uviedol, že žaloba obsahuje v označení žalovanej úplné obchodné meno zahraničnej osoby vrátane označenia pobočky zahraničnej banky, prostredníctvom ktorej zahraničná osoba koná na Slovensku. Pri spisovaní žaloby však prišlo k takej technickej zmene, v dôsledku ktorej sa označenie žalovanej, obsahujúce inak všetky údaje o žalovanej, v časti zamenilo, teda označenie žalovanej malo predchádzať označeniu pobočky. Preto žalobca záverom zdôraznil, že odvolací súd postupoval nesprávne a formalisticky, keď rozhodol o zastavení konania. Navrhol preto uznesenie odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

4. Žalovaná vo svojom vyjadrení k dovolaniu zdôraznila správnosť postupu odvolacieho súdu a navrhla, aby pre absenciu vady konania dovolací súd dovolanie odmietol.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“, „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.), riadna zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.), bez enariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 C.s.p.), dospel k záveru, že (dovolaním) napadnuté uznesenie odvolacieho súdu je potrebné zrušiť.

6. Dovolací súd je viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 C.s.p.). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (viď § 428 C.s.p.). Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 C.s.p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 C.s.p.).

7. V danom prípade žalobca uplatnil dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f/ C.s.p., podľa ktorého je dovolanie prípustné (proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí), ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Právo na spravodlivý súdny proces je jedným zo základných ľudských práv a do obsahu tohto práva patrí viacero samostatných subjektívnych práv a princípov. Podstatou tohto práva je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (viď napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

9. Najvyšší súd už v judikátoch R 23/1994 a R 4/2003 (ďalej v rozhodnutiach najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 41/2000, 2 Cdo 119/2004, 3 Cdo 108/2004, 3 Cdo 231/2008, 4 Cdo 20/2001, 5 Cdo 434/2012, 6 Cdo 107/2012, 7 Cdo 142/2013, 3 Cdo 98/2015) vydaných do 30. júna 2016 považoval za prípad odňatia možnosti konať pred súdom postup súdu, ktorý sa z určitého dôvodu odmietol zaoberať meritom veci (odmietol podanie alebo konanie zastavil alebo odvolací súd odmietol odvolanie), hoci procesné predpoklady pre taký postup neboli dané.

10. So zreteľom na vyššie uvedené dovolací súd skúmal, či zrušenie rozsudku súdu prvej inštancie a zastavenie konania odvolacím súdom vykazovalo znaky procesného postupu znemožňujúceho strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle C.s.p.

11. Podľa § 161 ods. 1 C.s.p. ak tento zákon neustanovuje inak, súd kedykoľvek počas konania prihliada na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať a rozhodnúť (ďalej len „procesné podmienky“).

12. Podľa § 161 ods. 2, 3 C.s.p. ak ide o nedostatok procesnej podmienky, ktorý nemožno odstrániť, súd konanie zastaví. Ak ide o nedostatok procesnej podmienky, ktorý možno odstrániť, súd urobí vhodné opatrenia na jeho odstránenie. Pritom spravidla môže pokračovať v konaní, ale nesmie vydať rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. Ak sa nepodari nedostatok procesnej podmienky odstrániť, súd konanie zastaví.

13. Podľa § 129 ods. 1 C.s.p. ak ide o podanie vo veci samej alebo návrh na nariadenie neodkladného opatrenia alebo zabezpečovacieho opatrenia, z ktorého nie je zrejmé, čoho sa týka a čo sa ním sleduje, alebo ide o podanie neúplné alebo nezrozumiteľné, súd vyzve toho, kto podanie urobil, aby podanie doplnil alebo opravil v lehote, ktorá nemôže byť kratšia ako desať dní. V uznesení podľa odseku 1 súd uvedie, v čom je podanie neúplné alebo nezrozumiteľné a ako ho treba doplniť alebo opraviť a poučí o možnosti podanie odmietnuť (§ 129 ods. 2 C.s.p.). Ak sa v lehote určenej súdom podanie nedoplní alebo neopraví, súd podanie odmietne; to neplatí, ak pre uvedený nedostatok možno v konaní pokračovať (§ 129 ods. 3 C.s.p.). Ak sa podanie opraví alebo doplní v celom rozsahu v súlade s výzvou podľa odseku 1 najneskôr do uplynutia lehoty na podanie odvolania proti uzneseniu o odmietnutí podania, o odvolaní proti tomuto uzneseniu môže rozhodnúť súd, ktorý ho vydal (§ 129 ods. 4 C.s.p.).

14. V zmysle citovaného § 161 ods. 1 C.s.p. medzi procesné podmienky treba zaradiť procesnú subjektivitu, t. j. spôsobilosť byť stranou sporu. V prípade jej nedostatku má súd povinnosť vyvodiť procesné dôsledky, ktoré mu zákon ukladá. Procesnú subjektivitu má ten, kto má spôsobilosť na práva a povinnosti; inak ten, komu ju zákon priznáva (§ 61 C.s.p.). Táto procesnoprávna subjektivita splýva so subjektivitou hmotnoprávnou. Spôsobilosť byť stranou sporu zodpovedá spôsobilosti mať práva a povinnosti v zmysle § 7 a nasl. Občianskeho zákonníka a § 18 a nasl. Občianskeho zákonníka. V sporovom konaní zákon za strany sporu označuje žalobcu a žalovaného (§ 60 C.s.p.); žalobcom je ten, kto podal žalobu a žalovaným ten, koho žalobca v žalobe za žalovaného označil, a to bez ohľadu na to, či žalobca alebo žalovaný je nositeľom hmotnoprávnej povinnosti (t. j. či mu svedčí hmotnoprávna vecná aktívna alebo pasívna legitimácia). Podľa § 67 C.s.p. každý môže pred súdom samostatne konať v tom rozsahu, v akom má spôsobilosť na právne úkony.

15. Podľa § 132 ods. 1 C.s.p. v žalobe sa okrem všeobecných náležitostí podania uvedie označenie strán, pravdivé a úplné opísanie rozhodujúcich skutočností, označenie dôkazov na ich preukázanie a žalobný návrh.

16. Podľa § 133 ods. 2 C.s.p. právnická osoba sa v žalobe označuje názvom alebo obchodným menom, adresou sídla a identifikačným číslom organizácie, ak je pridelené.

17. Podľa § 134 C.s.p. zahraničná právnická osoba sa v žalobe označuje názvom alebo obchodným menom, adresou sídla, prípadne iným identifikačným údajom.

18. V preskúmvanej veci odvolací súd považoval dôvod na zrušenie rozsudku súdu prvej inštancie a zastavenie konania absenciou spôsobilosti byť účastníkom konania (stranou sporu) na strane žalovanej, ktorý vyvodil z tej skutočnosti, že z označenia žalovanej v podanej žalobe jednoznačne vyplýva, že žaloba smerovala voči žalovanej označenej ako pobočka zahraničnej banky (BNP PARIBAS PERSONAL FINANCE SA pobočka zahraničnej banky, Karadžičova 2, Bratislava, IČO: 47 258 713, zapísaná: OR OS Bratislava I, oddiel Po, vložka č. 2990 B), ktorá však s poukazom na § 7 ods. 1 Obchodného zákonníka nemá spôsobilosť byť účastníkom konania (stranou sporu), a preto ide o neodstrániteľnú podmienku konania. Tento záver nebol správny. Odvolací súd dôsledne nerozlišoval medzi nedostatkom procesnej podmienky a vadou žaloby ako navzájom nezameniteľnými pojmami procesného práva, samostatne upravenými, ktoré majú odlišné dôsledky a s ktorými sa spája aj rozdielny postup súdu. Nedostatok procesnej podmienky nie je vadou žaloby z hľadiska jej správnosti či úplnosti a vada žaloby naopak nepredstavuje nedostatok procesnej podmienky. Nesprávnosť alebo neúplnosť označenia strany sporu v žalobe je dôvodom pre postup podľa § 129 C.s.p. (por. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. júna 2006 sp. zn. 4 Cdo 143/2006).

19. Z obsahu spisu v prejednávanej veci je zrejmé, že označenie žalovanej bolo nejasné, keď žalobca za žalovanú označil síce „BNP PARIBAS PERSONAL FINANCE SA, pobočka zahraničnej banky, Karadžičova 2, Bratislava, IČO: 47 258 713, zapísaná v Obchodnom registri Okresného súdu Bratislava I, odd. Po, vl. č. 2990/B“, avšak s dovetkom „pobočka zahraničnej banky BNP PARIBAS PERSONAL FINANCE SA, boulevard Haussmann 1, Paríž 750 09 Francúzska republika, konajúcej v Slovenskej republike prostredníctvom“, ktorá je subjektom s procesnou subjektivitou. Je pravdou, že žalobca v žalobe nesprávne uviedol poradie v označení žalovanej ako zahraničnej právnickej osoby a jej organizačnej zložky, prostredníctvom ktorej podniká na území Slovenskej republiky, preto v prípade pochybností o správnom označení žalovanej bolo povinnosťou súdu prvej inštancie postupovať podľa § 129 C.s.p. Pokiaľ prvej inštancie nepostupoval podľa § 129 C.s.p. a konal so žalovanou, vec prejednal a rozhodol vo veci samej, nakoľko v celkovej súvislosti z uvedeného označenia žalovanej strany vyplýva, že žalovanou stranou je zahraničná banka konajúca v Slovenskej republike prostredníctvom pobočky zahraničnej banky, jeho postup nemožno považovať za nesprávny. Odvolací súd však postupoval nesprávne, pokiaľ z uvedeného postupu súdu prvej inštancie vyvodil procesné následky podľa § 389 ods. 1 písm. a/ C.s.p. a neprihliadol aj na skutočnosť, že súd prvej inštancie v spore konal so zahraničnou bankou konajúcou prostredníctvom pobočky zahraničnej banky ako so žalovanou. Nad rámec dovolacieho prieskumu však najvyšší súd považuje za potrebné uviesť, že bude potrebné

odstrániť nesprávne označenie žalovanej v záhlaví rozsudku súdu prvej inštancie a následne podrobiť meritórnemu prieskumu odvolanie sporových strán.

20. Vzhľadom k zisteniu, že v konaní došlo k procesným vadám podľa § 420 písm. f/ C.s.p., ktorá skutočnosť je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne, Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie odvolacieho súdu uznesením zrušil (§ 449 ods. 1 C.s.p.) a vec vrátil tomuto súdu na ďalšie konanie (§ 450 C.s.p.).

21. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 C.s.p.). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C.s.p.).

22. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.